

ТЕХНОЛОГІЇ
МЕНЕДЖМЕНТУ
І МАРКЕТИНГУ

TECHNOLOGIES
OF MANAGEMENT
AND MARKETING

УДК 339.187.62
JEL Classification G23

Микитюк Олексій

аспірант кафедри управління фінансово-економічною безпекою
Університет економіки та права «КРОК»

м. Київ, Україна

E-mail: Mykytjuk_Alexei@bigmir.net

ОСНОВНІ АСПЕКТИ СИСТЕМИ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Анотація

Вступ. Ефективне функціонування суб'єктів господарювання при здійсненні лізингових операцій, в умовах динамічного ринкового середовища потребує надійної системи економічної безпеки. Система економічної безпеки суб'єктів господарювання при здійсненні лізингових операцій, як і будь-яка інша система, повинна мати певні види власного забезпечення, спираючись на які, вона буде здатна виконати свою цільову функцію.

Методи. У статті застосовувались наступні методи дослідження: абстрактно-логічний та діалектичний (для теоретичних розвідок та формування висновків); статистичний та монографічний (для проведення аналізу); історичний та логічний (для визначення проблем та перспектив подальшого розвитку).

Результати. В умовах зростаючої конкуренції суб'єкти господарювання при здійсненні лізингових операцій змушені освоювати нові більш ризиковані продукти. Одночасно іде боротьба за «найкращих» клієнтів, і компанії змушені привертати до менш привабливих претендентів. Крім того, в таких умовах необхідно пропонувати прийнятну ціну. За даних обставин наявність потужної системи ризик-менеджменту в компанії має вирішальне значення для забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання при здійсненні ними лізингових операцій. За таких обставин, запропонована схема розрахунку зменшення резерву на можливі втрати, при одночасному зменшенні маржі компанії, без зменшення прибутковості.

Перспективи. Запропонована схема розрахунку зменшення резерву суб'єкта господарювання при здійсненні лізингових операцій може забезпечити більш конкурентноспроможні умови лізингу, не збільшуючи ризики.

Ключові слова: система економічної безпеки, суб'єкт господарювання, лізинг, ризик-менеджмент

Вступ. В умовах євроінтеграції зростає увага до економічної безпеки суб'єктів господарювання. Ефективне функціонування суб'єктів господарювання при здійсненні лізингових операцій, в умовах динамічного ринкового середовища, потребує надійної системи економічної безпеки. Без системи управління економічною безпекою суб'єкта господарювання не можна оцінити перспективи його зростання, розробити тактику і стратегію його розвитку.

Система економічної безпеки суб'єктів господарювання при здійсненні лізингових операцій, як і будь-яка інша система, повинна мати певні види власного забезпечення, спираючись на які, вона буде здатна виконати свою цільову функцію.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемі формування ефективної системи ризик-менеджменту присвячено багато наукових праць зарубіжних та вітчизняних економістів. При цьому, серед зарубіжних дослідників слід відмітити праці Дж. Сінкі [14], У. Едвардес [3], Г.Б. Клейнера, Дж. Маршалла [8], Г. Минцберга [9] П. Роуза [13], Дж. Сінкі [14], Ф. Фабозці [16], У. Шарпа [17] та вітчизняних – В.М. Голуба [1], О.В. Дзюблюка [2], С.М. Козьменка [7], М.С. Клапківа [5], С.В. Мочерного [10], І.М. Парасій-Вергуненко [11]. Проте, існує низка дискусійних питань, що стосуються, насамперед, оптимізації основних підходів щодо роботи з ризиками суб'єкта господарювання при здійсненні лізингових операцій – уникнення, контроль та попередження, передача ризику та оплата ризику, які потребують додаткових досліджень.

Мета. Метою статті є дослідження системи ризик-менеджменту, як джерела забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання при здійсненні лізингових операцій.

Методологія дослідження. У статті застосовувались наступні методи дослідження: абстрактно-логічний та діалектичний (для теоретичних розвідок та формування висновків); статистичний та монографічний (для проведення аналізу); історичний та логічний (для визначення проблем та перспектив подальшого розвитку).

Результати. Залежність від того, як працюють в умовах невизначеності суб'єкти господарювання, багато в чому визначає економічну безпеку, стійкість, незалежність та ефективність господарської діяльності. Тому, необхідно створити власну систему аналізу та управління ризиком суб'єктів господарювання.

Враховуючи те, що для кожного суб'єкта господарювання може бути свій особливий набір різних видів ризиків, це вимагає унікальної, властивої конкретному суб'єкту господарювання системи аналізу та управління ризиком.

Крім унікальності кожної системи аналізу та управління ризиками, існують загальні методичні основи щодо вирішення задачі по створенню такої системи, необхідність створення яких зумовлюється цілим рядом факторів. До найбільш значущих серед них належать [4, с. 50]:

- невизначеність ринкового середовища;
- зміна попиту і пропозиції;
- конкуренція;
- непередбачуваність поведінки партнерів, постачальників і споживачів, можливість розірвання або порушення умов господарських договорів;
- інфляція;
- помилки при прийнятті управлінських рішень, протиправні дії співробітників;
- непередбачувані зміни макроекономічного середовища;
- форс-мажорні обставини.

Ризик може призвести як до успіху, так і до збитку. Можливість настання кризових або навіть катастрофічних наслідків вимагає того, щоб будь-який суб'єкт господарювання завчасно обрав попереджувальні заходи і не опинився у збитковій зоні ризику. Важливіше запобігти можливому невдалому результату, ніж виправляти або компенсувати отриманий збиток. Для цього необхідний завчасний аналіз і управління ризиком [4, с. 50].

Важлива роль у визначенні допустимого рівня ризику, прогнозуванні імовірності настання ризикових подій та своєчасній нейтралізації їх негативних наслідків відводиться ризик-менеджменту.

Ризик-менеджмент суб'єктів господарювання — це система заходів щодо виявлення, оцінки, профілактики та страхування ризиків, що включає стратегію і тактику управлінських дій.

Стратегія ризик-менеджменту є сукупністю обраних суб'єктами господарювання управлінських заходів, спрямованих на досягнення поставленої мети управління ризиком, що допомагає сконцентрувати зусилля і ресурси на найоптимальніших варіантах рішення. Після досягнення поставленої мети кожна стратегія перестає використовуватися, оскільки нові пріоритетні завдання діяльності зумовлюють необхідність розробки нової стратегії. Основною

стратегічною метою управління ризиком можна визначити як забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання в результаті впливу факторів зовнішнього середовища, так і оптимізацію внутрішнього середовища.

Тактика ризик-менеджменту, для досягнення поставленої мети в конкретних умовах, включає практичні методи і прийоми фінансового менеджменту. Завданням тактичного управління фінансовими ризиками суб'єктів господарювання є вибір найбільш конструктивних і оптимальних способів зниження ризику та нейтралізації його негативних наслідків у разі виникнення ризикової події у кожному конкретному випадку.

Як система управління, ризик-менеджмент включає дві підсистеми: та, що управляє (суб'єкт ризик-менеджменту), і та, якою управляють (об'єкт управління). Схематично комплексну систему управління фінансовими ризиками суб'єктів господарювання зображено на рис. 1.

Рис. 1. Схема ризик-менеджменту як системи управління фінансовими ризиками*

*Джерело: [6, с. 360]

Як видно з наведеної схеми, суб'єктами управління в ризик-менеджменті виступають фінансові менеджери з ризику, функціональні обов'язки яких полягають:

- в обґрунтуванні доцільності інвестицій у ризикові об'єкти та розробці програми ризикової інвестиційної діяльності;
- виборі способів уникнення ризиків та методів їх зниження;
- організації страхування ризиків;

– організації системи фінансових відносин: між страховиками і страхувальниками; між позичальниками і кредиторами.

Об'єктами ризик-менеджменту є ризикові вкладення капіталу і система фінансових відносин. У процесі управління фінансові менеджери цілеспрямовано впливають на об'єкти управління в межах своїх управлінських функцій. До основних функцій суб'єкта ризик-менеджменту відносять планування, організацію, мотивацію і контроль.

Функція планування полягає в прогнозуванні імовірності можливих втрат за альтернативних варіантів здійснення фінансово-господарських операцій. При цьому дуже важливо правильно передбачити можливі види ризиків, обґрунтувати джерела їх виникнення та можливі наслідки їх впливу на фінансові результати підприємства. Доцільно включати окремий розділ під назвою „Оцінка ризиків” до бізнес-плану будь-якого інвестиційного проекту.

Організаційна функція ризик-менеджменту полягає у створенні спеціальних підрозділів для управління фінансовими ризиками, визначенні функціональних обов'язків окремих фінансових менеджерів і спеціалістів з питань страхування, координації їх дій.

Функція мотивації пов'язана зі стимулюванням зацікавленості фінансових менеджерів у здійсненні фінансового моніторингу за рівнем ризикованості окремих операцій і виробленні ефективного механізму реагування на небажані тенденції економічного розвитку з метою мінімізації фінансових втрат.

Контрольна функція ризик-менеджменту передбачає перевірку організації роботи зі зменшення ризиків, оцінку ефективності здійснених заходів з нейтралізації ризиків, оперативне втручання у хід фінансово-господарських процесів з метою своєчасного запобігання ризиковим подіям.

Політика управління фінансовими ризиками є складовою економічної безпеки суб'єктів господарювання і полягає у розробці цілої системи заходів з виявлення фінансових ризиків, оцінювання рівня їх концентрації та імовірності виникнення, попередження небажаних наслідків ризикових подій та компенсації понесених втрат [6, с. 363].

Кількісні методи оцінювання імовірності можливих фінансових втрат є важливою складовою інструментарію обґрунтування фінансових рішень в умовах ризику. Разом із тим, при розробці стратегії і тактики ризик-менеджменту потрібно враховувати, що не кожний вид ризику можна кількісно виміряти.

У випадку, коли рівень фінансового ризику точно виміряти не вдається, процес обґрунтування доцільності управлінських рішень має базуватися на загальних евристичних правилах прийняття рішень в умовах ризику.

У випадку, коли рівень ризику можна оцінити кількісно, вибір рішення базується на таких критеріях [6, с. 364]:

1. Максимізація фінансового результату — з можливих альтернативних варіантів ризикового інвестування вибирається той варіант, який забезпечує найбільшу ефективність результату за мінімального або прийняттого для інвестора рівня ризику.

2. Оптимальна імовірність фінансового результату — з можливих варіантів рішень вибирається той варіант, за якого імовірність результату є прийнятною для інвестора.

3. Оптимальна варіація фінансового результату — з можливих альтернативних рішень перевага надається тому варіанту, за якого розрив між мінімальним і максимальним значеннями фінансового результату є найменшим.

4. Оптимальне поєднання вигоди і ризику — із можливих альтернативних рішень вибирається той варіант рішення, за якого вдається отримати значний прибуток і одночасно уникнути великого ризику.

Крім перелічених критеріїв оптимальності ризикових рішень необхідно враховувати умови їх прийняття.

У випадку, коли імовірність розвитку подій за окремими сценаріями відома, визначається середнє очікуване значення норми прибутку за кожним варіантом і обирається той варіант, який забезпечує її максимізацію.

Якщо імовірність можливих господарських ситуацій невідома, але є оцінки її відносних значень, шляхом експертної процедури встановлюється імовірність виникнення тих чи інших умов діяльності й визначається середня величина очікуваної норми прибутку на вкладений капітал. Оцінюючи отримані таким способом результати, можна обирати:

- максимісне рішення, забезпечує максимальну норму прибутку із можливих мінімальних величин;
- мінімаксне рішення, забезпечує мінімальний обсяг фінансових втрат із можливих максимальних величин;
- компромісне рішення — забезпечує середнє значення величини результату.

У випадку конфлікту математичний апарат для вибору оптимальної стратегії ризик-менеджменту базується на використанні теорії ігор.

На практиці дуже важливо визначити чуттєвість портфеля суб'єкта господарювання при здійсненні лізингових операцій до окремих видів ризиків, тобто визначити ті види ризиків які можуть призвести до масштабних втрат, і провести заходи, щодо зменшення таких ризиків.

Необхідно зазначити, що суб'єкт господарювання що здійснює лізингові послуги є фінансовим посередником, тому властиві йому ризики подібні банківським ризикам, за винятком одного – товарного. Як правило лізингова компанія, на відміну від банку, надає комплексну послугу – фінансування плюс додатковий сервіс (поточне обслуговування, заміна деталей, додаткові послуги пов'язані експлуатацією об'єкту лізингу, організація ре-маркетингу...). Оперативний лізинг взагалі часто передбачає повернення предмета лізингу лізингодавцю, з подальшим продажем або передачею іншому лізингоотримувачу. Тому на відміну від банку, для якого вилучення заставленого майна є форс-мажорною подією, для лізингової компанії процес повернення, ре-маркетингу предмету лізингу є частиною нормальної оперативної діяльності. Якщо лізингова компанія добре розуміється на ліквідності конкретного типу обладнання, вона може пропонувати більш конкурентоздатні умови для лізингоотримувача. З іншого боку, згідно результатів опитування лізингових компаній, тільки 22% від загальної кількості діючих компаній використовували в якості забезпечення лізингової угоди майно, що не є предметом лізингу. При цьому, невміння прогнозувати зміни ліквідності предмета лізингу призводить до неконтрольованого росту ризиків.

Для оцінки ліквідності предмета лізингу протягом дії договору та по закінченню угоди лізингова компанія може обрати два шляхи: проводити оцінку самостійно (метод експертних оцінок, або статистичні методи прогнозування), або звернутися до компаній які спеціалізуються на подібних послугах. В першому випадку, необхідно організувати службу по збору та аналізу статистичної інформації щодо конкретних видів обладнання. Така база даних, побудована на власному досвіді, є суттєвим інструментом в напрямку мінімізації ризиків шляхом відповідного структурування лізингових платежів, та створення резервів під конкретні угоди. Джерелами інформації можуть бути:

- історичні дані, засновані на власному досвіді лізингової компанії;
- публічні дані;
- дані виробника обладнання;
- «Фактори нестійкості» — фактори, що можуть суттєво впливати на вартість обладнання (наприклад зміни цін на сировину, комплектуючі, тощо).

Існують чотири основні підходи щодо роботи з ризиками суб'єкта господарювання при здійсненні лізингових операцій – уникнення, контроль та попередження, передача ризику та оплата ризику [15, с. 12].

Кожна лізингова компанія сама встановлює ступінь ризику який вона може прийняти на себе. Якщо потенційна лізингова угода не задовольняє цим внутрішнім критеріям, тоді «уникнення», тобто відмова від лізингової угоди, є найкращим заходом для мінімізації ризиків. Як правило

лізингова компанія має власну скрінінгову систему, щодо первісної оцінки ризикованості угоди. Наприклад, українські компанії часто використовують коефіцієнт співвідношення очищених надходжень на розрахунковий рахунок до суми місячного лізингового платежу та середньомісячного погашення існуючих кредитів.

«Контроль та попередження» включає набір інструментів, що використовуються на макро та мікро рівні, а саме диверсифікацію портфелю:

- за типом, вартістю обладнання;
- за обсягом угоди на одного позичальника, групу;
- за галузями;
- за строком дії договору;
- за постачальниками обладнання;
- за валютою.

«Передача» ризику передбачає переведення можливих витрат пов'язаних з лізинговою угодою на третю особу: постачальника, страхову компанію, чи особу поручителя.

«Оплата ризику» – це свідоме прийняття очікуваних ризиків, що покриваються за рахунок ціни. Відбувається це за допомогою створення резерву на очікувані збитки. На жаль, не всі лізингоотримувачі виявляються справними платниками, дехто затримує платежі, дехто взагалі не спроможний розрахуватися з певних причин. Тому портфель лізингової компанії обов'язково необхідно оцінювати з точки зору надійності грошових надходжень. Тобто на звітну дату нараховуються витрати по безнадійним боргам та резерв на сумнівні борги. Тим самим прогнозована сума недоотриманих лізингових платежів відноситься на витрати відповідного періоду, тобто ми маємо змогу побачити реальний прибуток в звіті про фінансові результати, з урахуванням можливих втрат. Якщо резерв на сумнівні борги не нараховується фінансова звітність викривляється, завищується прибуток звітного періоду. Крім того, при обрахунку кожної конкретної лізингової угоди, враховуючи витрати по сумнівним боргам (різні для різних типів лізингоотримувачів, обладнання), ми закладаємо в платежі відповідну маржу лізингової компанії, що включає ризики пов'язані з неплатежами та дозволяє досягати заданої прибутковості. З іншого боку, нарахування резерву по безнадійним боргам дозволяє оцінити реальний грошовий потік, що очікується від лізингоотримувачів (заборгованість мінус резерв на сумнівні борги) [15, с. 13].

Найскладніше питання, як оцінити розмір резерву на сумнівні борги. Існує декілька підходів. В положенні (стандарті) бухгалтерського обліку №10 «Дебіторська заборгованість» детально описано два методи для оцінки поточної дебіторської заборгованості:

- застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості;
- застосування коефіцієнта сумнівності [12, с. 82].

Обидва методи використовують історичну інформацію (власний досвід лізингової компанії) щодо отримання платежів від певних груп платників. При цьому резерв нараховується на всю суму поточної заборгованості лізингоотримувача, яка за оцінками може бути не отримана.

Як вже зазначалося, прогнозування зміни ліквідності предмета лізингу може впливати на оціночну величину резерву сумнівних боргів. На рис. 2 схематично представлено, як змінюється вартість предмета лізингу та заборгованість лізингоотримувача паротягом дії лізингової угоди.

На початку дії лізингової угоди (умовно рік 0), заборгованість лізингоотримувача як правило нижча за ринкову вартість обладнання. Відповідно ризик неплатоспроможності лізингоотримувача суттєво зменшується за рахунок високого рівня забезпеченості лізингової угоди. Але з плином часу таке співвідношення може помінятися.

Як видно з рис. 2, починаючи з п'ятого року, картина змінюється кардинально: заборгованість лізингоотримувача більша за ринкову вартість предмета лізингу. Це означає, що угода втратила 100% забезпечення, і компанія опинилась в зоні підвищених ризиків. Але цей ризик вимірюється не всією сумою заборгованості лізингоотримувача, що може бути неотримана, а лише різницею між ринковою вартістю предмета лізингу та заборгованістю лізингоотримувача в кожен

момент дії лізингової угоди. Такий підхід для оцінки величини резерву можливий лише за умови високої обізнаності лізингової компанії на ринку обладнання, що є предметом лізингу, та наявності надійного прогнозу зміни ліквідності предмета лізингу протягом дії угоди.

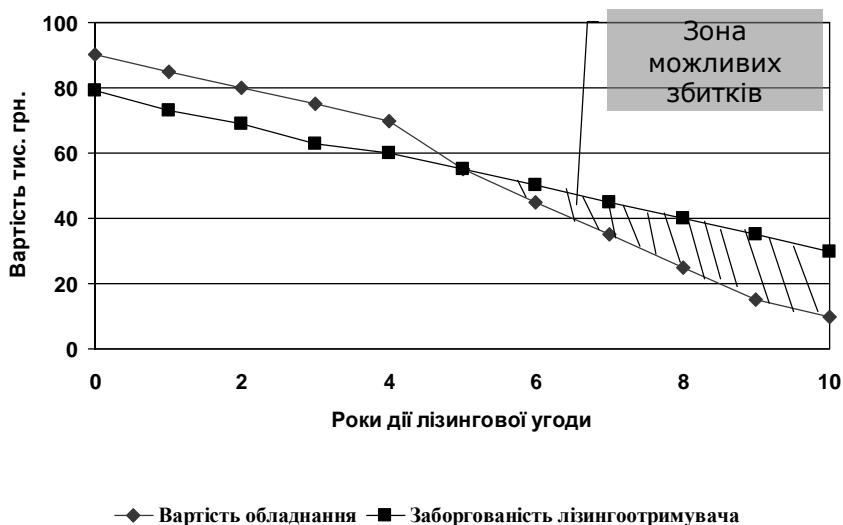

Рис. 2. Вартість предмета лізингу та заборгованість лізингоотримувача
*Джерело: [15, с. 14]

В цьому випадку можна застосувати таку формулу для розрахунку величини резерву [15, с. 14]:

$$OZ = I_d \cdot C_3 \cdot Z, \quad (1)$$

де I_d – імовірність дефолту

C_3 – сума заборгованості

Z – збитки внаслідок дефолту, % (співвідношення ринкової вартості предмета лізингу та заборгованості лізингоотримувача)

Таким чином, маємо змогу зменшити резерв на можливі втрати, одночасно зменшити маржу лізингової компанії, не зменшуючи прибутковість компанії.

Висновки і перспективи. В цілому побудова ефективної системи ризик-менеджменту лізингової компанії – це складна, багатокомпонентна задача, що залежить як від внутрішніх так і зовнішніх факторів. На сьогодні найбільшу частину портфелю всіх лізингових компаній займають легкові автомобілі, вантажний транспорт, тощо. І це не дивно, тому що цей вид активів має високу ліквідність, розвинутий вторинний ринок, тобто ризики, пов'язані з такими активами мінімальні. Але в умовах зростаючої конкуренції лізингові компанії змушені освоювати нові більш ризиковані продукти. Одночасно іде боротьба за «найкращих» клієнтів, і компанії змушені придивлятися до менш привабливих претендентів. Крім того, в цих умовах необхідно пропонувати прийнятну ціну. За таких обставин наявність потужної системи ризик-менеджменту в компанії має вирішальне значення для забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання при здійсненні лізингових операцій.

За таких обставин, запропонована схема розрахунку зменшення резерву на можливі втрати суб'єкта господарювання при здійсненні лізингових операцій, одночасно зменшуючи маржу компанії

і не зменшуючи прибутковість, може забезпечити більш конкурентноспроможні умови лізингу, не збільшуючи ризики для компанії.

Список використаних джерел

1. Голуб, В. М. Кредитні ризики комерційних банків та методи їх управління [Текст] / В. М. Голуб // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Т. 5. – С. 124–129.
2. Дзюблюк, О. В. Особливості оцінювання грошового потоку підприємства в системі банківського аналізу кредитоспроможності позичальника [Текст] / О. В. Дзюблюк // Банківська справа. – 2001. – № 1. – С. 8–12.
3. Едвардес, Уоррен. Ключові фінансові інструменти: Орієнтування та інновації у світі деривативів [Текст] : пер. з англ. / У. Едвардес. – К. : Всеуито : Наукова думка, 2003. – 255 с. – (Усе про менеджмент).
4. Зеркалов Д.В. Экономические проблемы: хрестоматия. / Зеркалов Д.В. – К.: Наук. світ, 2008 – 143 с.
5. Клапків, М. С. Страхування фінансових ризиків [Текст] : монографія / М. С. Клапків. – Тернопіль : Економічна думка & Карт-бланш, 2002. – 570 с.
6. Коваленко, Л.О. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / Л.О. Коваленко, Л.М. Ремньова. – [2-ге вид.]. – К. : Знання, 2008. – 483 с.
7. Козьменко, С. М. Стратегічний менеджмент банку [Текст] : навчальний посібник / Козьменко С. М., Шпиг Ф. І., Волошко І. В. – Суми : Університетська книга, 2003. – 734 с. – (Майстер-клас).
8. Маршалл, Джон. Финансовая инженерия: Полное руководство по финансовым нововведениям [Текст] : учебник : пер. с англ. / Дж. Ф. Маршалл, В. К. Бансал. – М. : Инфра-М, 1998. – 784 с.
9. Минцберг, Г. Стратегический процесс [Текст] / Г. Минцберг, Дж. Б. Куинн, С. Гошал : пер. с англ. ; под. ред. Ю. Н. Кантуревского. – СПб. : ПИТЕР, 2001. – С. 76.
10. Мочерний С. В. Основи підприємницької діяльності [Текст] : посібник / С.В. Мочерний, О.А. Устенко, С. І. Чеботар. – К. : Академія, 2001. – 280 с. – (Альма-матер).
11. Парасій-Вергуненко, І. М. Аналіз банківської діяльності [Текст] : навчально-методичний посібник / І.М. Парасій-Вергуненко : Мін-во освіти і науки України, КНЕУ. – К. : КНЕУ, 2003. – 347 с.
12. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку : станом на 22 вересня 2015 р. – К. : «Центр учбової літератури», 2015. – 300 с.
13. Роуз Питер, С. Банковский менеджмент : пер. с англ. со 2-го изд. [Текст] / П.С. Роуз. – М. : Дело, 1997. – 768 с.
14. Синки, Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг [Текст] : учебник : пер. с англ / Дж. Синки. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. – 1024 с.
15. Сухенко, О. Управління ризиками лізингової компанії / О. Сухенко // Інформаційно-аналіт. журнал «Лізинг в Україні». – 2008. – №1 – С. 11–14.
16. Фабоцци, Ф. Управление инвестициями : пер. с англ. [Текст] / Ф. Фабоцци. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 932 с.
17. Шарп, У. Ф. Инвестиции [Текст] : пер. с англ. / У. Ф. Шарп, Г. Дж. Александер, Дж. В. Бэйли. – М. : Инфра-М, 1998. – 1028 с.

Mykytyuk Oleksiy
Postgraduate Student
Department of Financial and Economic Security
University of Economics and Law "KROK"
Kyiv, Ukraine
E-mail: Mykytyuk_Alexei@bigmir.net

KEY ASPECTS OF RISK MANAGEMENT OF BUSINESS ENTITIES IN CARRYING OUT OF LEASING OPERATIONS

Abstract

Introduction. The effective functioning of business entities in carrying out leasing operations in a dynamic market environment requires a reliable system of economic security. The system of economic security of business entities in carrying out leasing operations must be certain of their own security, based on which it will be able to fulfill its objective function, like any other system.

Methods. The paper applied the following methods: abstract, logical and dialectical (for theoretical explorations and forming conclusions); statistical and monographic (for analysis); historical and logical (to determine the problems and prospects of further development).

Results. In carrying out leasing transactions entities have to develop new products more risky in an increasingly competitive. There is a struggle for the "best" customers so companies have to look closely to the less attractive candidates at the same time. In following conditions you must offer the reasonable price in addition. A strong presence of risk management in the company is critical to the economic security of business entities in carrying out leasing operations. Under these circumstances we propose the scheme for calculating the reduction in the provision for possible losses, while reducing the margin of the company, without reducing profitability.

Discussion. The scheme of calculating the reduction of the reserve of the entity in carrying out leasing can provide a competitive leasing conditions without increasing risks.

Keywords: system of economic security, business entity, leasing, risk management.

References

1. Holub, V. M. Kredytni ryzyky komertsiiykh bankiv ta metody yikh upravlinnia [Credit risks of commercial banks and their management methods]. *Problems and prospects of the banking system of Ukraine*, 5, 124–129.
2. Dziubliuk, O. V. (2001). Osoblyvosti otsiniuvannia hroshovoho potoku pidpriemstva v systemi bankivskoho analizu kredytopromozhnosti pozychalnyka [Features evaluating the cash flow of the enterprise in the system of bank credit analysis of the borrower]. *Bank activity*, 1, 8–12.
3. Edvardes Uorren. (2003). *Kliuchovi finansovi instrumenty: Oriientuvannia ta innovatsii u sviti deryvatyviv* [Key Financial Instruments: orientation and innovation in the world of derivatives]. Kyiv : Vseuvyto : Naukova dumka.
4. Zerkalov, D.V. (2008). *Ekonomicheskiye problemy: khrestomatiya* [Economic problems: a reader]. Kyiv : Naukoviy svit.
5. Klapkiv, M. S. (2002). *Strakhuvannia finansovykh ryzykiv: monohrafiia* [Insurance of financial risks: monograph]. Ternopil : Ekonomichna dumka & Kart-blansh.
6. Kovalenko, L.O. (2008). *Finansovyi menedzhment : navch. posib.* [Financial management: a tutorial]. Kyiv : Znannia.
7. Kozmenko, S. M., Shpyh, F. I., & Voloshko, I. V. (2003). *Stratehichnyi menedzhment banku: navchalnyi posibnyk* [Strategic management of the bank : tutorial]. Sumy : Universytetska knyha.
8. Marshall, Dzh. F., & Bansal, V. K. (1998). *Finansovaya inzheneriya: Polnoye rukovodstvo po finansovym novovvedeniyam : uchebnyk* [Financial engineering: The Definitive Guide to Financial innovation : a textbook]. Moscow, Russia: Infra-M.
9. Mintsberg, G., Kuinn, Dzh. B., & Goshal, S (2001). *Strategicheskii protsess* [Strategic process]., SPb., Russia: PITER.
10. Mochernyi, S. V., Ustenko, O. A., & Chebotar, S. I. (2001). *Osnovy pidpriemnytskoi diialnosti : posibnyk* [Basics of business activity: a guide]. Kyiv : Akademiia.
11. Parasii-Verhunenko, I. M. (2003). *Analiz bankivskoi diialnosti : navchalno-metodychnyi posibnyk* [Analysis of bank activity : Textbook]. Kyiv : KNEU.
12. *Regulations (standards) of accounting, as of September 22, 2015.* (2015). Kyiv : Tsentр uchbovii literatury.
13. Rouz, Piter S. (1997). *Bankovskiy menedzhment : per. s angl. so 2-go izd.* [Banking Management]. Moscow, Russia : Delo.
14. Sinki, Dzh. (2007). *Finansovyy menedzhment v kommercheskom banke i v industrii finansovykh uslug : uchebnyk : per. s angl* [Financial management in commercial banks and in the financial services industry : the textbook]. Moscow, Russia : Al'pina Biznes Buks.
15. Sukhenko, O. (2008). *Upravlinnia ryzykamy lizynhovoї kompanii* [Risk management of leasing company]. *Information-analytical magazine "Leasing in Ukraine"*, 1, 11–14.
16. Fabotstsi, F. (2000). *Upravleniye investitsiyami : per. s angl.* [Investment Management]. Moscow, Russia: Infra-M.
17. Sharp, U. F. Aleksander, G. Dzh., & Beyli, Dzh. V. (1998). *Investitsii : per. s angl.* [Investments]. Moscow, Russia: Infra-M.

